

نحوه اجرای احکام نظامی

نگارش: علی اکبر اشرف گنجوی

ایران، قوانین و احکام
نحوه اجرای احکام نظامی / نگارش علی اکبر اشرف گنجوی. -- مشهد: شاملو، ۱۳۸۴.
۲۲۴ ص.

ISBN 964-7488-32-7 ریال ۱۵۰۰۰

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.
عنوان دیگر: شیوه اجرای احکام نظامی.
کتابنامه: ص. ۲۲۱ و ۲۲۳؛ همچنین به صورت زیر نویس.
۱. نیروهای مسلح -- قوانین و مقررات -- ایران. ۲. حقوق جزا -- ایران. الف. اشرف
گنجوی، علی اکبر، ۱۳۴۲ - ب. عنوان. ج. عنوان: شیوه اجرای احکام نظامی.
۳۷۳۸ / ۱۲۸ ۳۴۳ / ۵۵۰۱
۱۳۸۴

۸۴-۳۴۰۷۳م

کتابخانه ملی ایران

عنوان: شیوه اجرای احکام نظامی

مؤلف: علی اکبر اشرف گنجوی

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول - زمستان ۸۴

قیمت: ۱۵۰۰۰ ریال

شابک: ۷-۳۲-۷۴۸۸-۹۶۴

چاپ: میثاق

لیتوگرافی: سوره

مشهد - خیابان جنت، بین جنت ۸ و ۶ پلاک ۱۶۴

www.shamlopub.com

E-mail: info@shamlopub.com

۰۹۱۵۱۱۱۵۶۰۸ - ۲۲۱۰۸۵۷

نشر شاملو

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱	چکیده
۱۳	پیشگفتار
	فصل اول: کلیات
۱۹	مبحث اول: ضرورت طرح مسئله
۲۱	مبحث دوم: جایگاه قاضی اجرای احکام نظامی
۲۷	مبحث سوم: چه احکامی قابلیت اجرا دارند؟
۳۱	مبحث چهارم: اصول و قواعد حاکم بر اجرای احکام جزائی
۳۶	مبحث پنجم: شیوه احضار محکوم علیه
۴۳	مبحث ششم: رسیدگی به درخواست تخفیف مجازات توسط محکوم علیه
	فصل دوم: اجرای مجازات‌های بدنی
۵۱	مبحث اول: اعدام و چگونگی اجرای آن
۵۵	مبحث دوم: مجازات قطع عضو و چگونگی اجرای آن
۵۸	مبحث سوم: مجازات صلب
۶۱	مبحث چهارم: مجازات جرم محاربه
۶۱	گفتار اول: کیفر محاربه و نحوه اجرای آن در فقه اسلامی
۶۷	گفتار دوم: محاربه و چگونگی اجرای آن در قانون مجازات اسلامی
۷۰	مبحث پنجم: مجازات شلاق
۷۰	گفتار اول: تاریخچه

گفتار دوم: ترتیب اجرای مجازات شلاق ۷۱

گفتار سوم: موانع اجرای مجازات شلاق ۷۷

فصل سوم: اجرای مجازات‌های مالی

مبحث اول: تعریف جزای نقدی و انواع آن ۸۳

گفتار اول: نحوه اخذ جزای نقدی ۸۵

گفتار دوم: استتکاف یا عجز از پرداخت جزای نقدی ۹۱

مبحث دوم: کسر حقوق و مزایا ۹۷

گفتار اول: کسر حقوق و مزایا بعنوان مجازات خاص نظامی ۹۷

گفتار دوم: روش کسر حقوق و مزایا ۹۸

فصل چهارم: اجرای مجازات‌هایی که باعث سلب یا مبرومیت

آزادی محکوم می‌شوند.

مبحث اول: زندان و روشهای نگهداری زندانیان ۱۰۳

گفتار اول: چگونگی اجرای مجازات زندان ۱۰۷

بند اول: محاسبه ایام بازداشت قبلی ۱۰۹

بند دوم: اجرای مجازات حبس در موارد جنون یا بیماری محکوم علیه ۱۱۱

بند سوم: اجرای محکومیت‌های کیفری متعدد توأم با حبس ۱۱۳

گفتار دوم: مرخصی زندانیان ۱۱۶

گفتار سوم: آزادی مشروط ۱۱۹

بند اول: تاریخچه آزادی مشروط ۱۲۰

بند دوم: اهداف و فوائد آزادی مشروط ۱۲۱

بند سوم: شرایط اعطاء آزادی مشروط ۱۲۳

بند چهارم: تشریفات آزادی مشروط	۱۲۵
مبحث دوم: حبس با خدمت	۱۲۹
گفتار اول: محاسن و مزایای کیفر حبس با خدمت	۱۳۲
گفتار دوم: تشریفات قانونی اجرای حبس با خدمت	۱۳۴
گفتار سوم: حقوق مربوط به محکومین حبس با خدمت	۱۳۷
بند اول: درخواست کتبی در مورد حبس با خدمت	۱۳۷
بند دوم: اعطاء مرخصی	۱۳۸
بند سوم: ملاقات محبوسین با خدمت	۱۴۰
بند چهارم: استفاده از برنامه‌های ورزشی و فرهنگی	۱۴۲
بند پنجم: دریافت حقوق و سایر مزایا	۱۴۳
بند ششم: آزادی مشروط	۱۴۳
گفتار چهارم: مواردی که حبس با خدمت اجرا نمی‌شود	۱۴۴
مبحث سوم: تبعید	۱۴۸
گفتار اول: اقسام تبعید	۱۴۸
بند اول: تبعید بعنوان حد شرعی در غیر محاربه	۱۴۸
بند دوم: تبعید به عنوان حد شرعی در محاربه	۱۴۹
بند سوم: تبعید به عنوان مجازات محاربه (در حکم محاربه)	۱۵۰
بند چهارم: تبعید تمیزی در جرائم عمدی	۱۵۱
بند پنجم: تبعید به صورت منع اشتغال به خدمت در یک نقطه یا نقاط معین	۱۵۲
گفتار دوم: نقاط تبعید پذیر	۱۵۴
گفتار سوم: شیوه اجرای احکام تبعید	۱۵۶

فصل پنجم: اجرای مجازات‌هایی که مربوط به تغییر درجات نظامی و رتبه یا باعث تغییر مدت یا نحوه یا قطع خدمت می‌شوند.

مبحث اول: محرومیت از ترفیع درجه یا رتبه و نحوه اجرای آن	۱۶۷
مبحث دوم: تنزیل درجه یا رتبه و نحوه اجرای آن	۱۷۲
مبحث سوم: اضافه خدمت	۱۷۸
گفتار اول: نحوه اجرای احکام مجازات اضافه خدمت	۱۸۰
گفتار دوم: تعلیق اجرای مجازات اضافه خدمت	۱۸۴
گفتار سوم: عفو محکومین اضافه خدمت	۱۸۶
مبحث چهارم: اخراج از خدمت (انفصال دائم) و انواع آن	۱۸۹
گفتار اول: اخراج به عنوان مجازات اصلی	۱۸۹
گفتار دوم: اخراج به عنوان مجازات تبعی	۱۹۰
گفتار سوم: اخراج به عنوان تنبیه انضباطی	۱۹۲
گفتار چهارم: نحوه اجرای اخراج از خدمت	۱۹۵
مبحث پنجم: انفصال موقت از خدمت و روش اجرای آن	۱۹۹
نتیجه	۲۰۱
پیوستها	۲۰۳
(پیوست شماره یک) مدت زمان خدمت دوره ضرورت سربازی	۲۰۵
(پیوست شماره دو) دستورالعمل نحوه اجرای مجازات تبعید	۲۰۸
(پیوست شماره سه) دستورالعمل حبس با خدمت	۲۱۳
منابع و مأخذ	۲۲۱

پژوه

این کتاب به بحث در خصوص نحوه اجرای احکام نظامی پرداخته است. اعمال برخی مجازاتهای کیفری در مورد نظامیان و اشخاص عادی یکسان است. مانند کیفر اعدام، حبس، شلاق، جزای نقدی که در این باره بحثهای مختلفی در کتب آئین دادرسی کیفری انجام شده است و در این نوشتار هم در رابطه با این موضوعات مباحث لازم طرح گردیده است.

علاوه بر این، در کتاب به بحث درباره کیفیت اجرای مجازاتهای خاص نظامی، پرداخته است. کیفرهایی مانند حبس با خدمت، اخراج از خدمت، اضافه خدمت، محرومیت از ترفیع درجه و سایر مجازاتهایی که اختصاص به اعضاء نیروهای مسلح دارد به عنوان مثال کیفر حبس با خدمت چه تفاوتی با حبس عادی دارد؟ آیا نظامی محکوم شده باید در زندان گذران حبس نماید یا نه؟ آیا حقوق و مزایا به چنین فردی تعلق میگیرد یا خیر؟ از لحاظ احتساب سنوات خدمتی و محاسبه جهت ترفیع درجه چگونه است؟ آیا قضات دادگاه در حکم

صادره بدو محکوم به حبس با خدمت می‌نمایند و یا اینکه ابتدائاً به زندان محکوم کرده و آنگاه پس از طی تشریفات قانونی، زندان به حبس با خدمت تبدیل می‌شود. چگونگی آزادی مشروط درباره این زندانیان چگونه است؟

متأسفانه عدم تدوین قوانین کامل و نبودن وحدت رویه کیفری، قضات اجرای احکام نظامی را بعضاً به اعمال سلیقه‌های مختلف سوق داده است و این تحقیق در پی آن است که بتواند زمینه وحدت رویه عملی را برای اجرای احکام نظامی فراهم آورد ضمن اینکه نگارنده ادعا ندارد که در همه زمینه‌های بحث تحقیق وافی گردیده است.

در اینجا لازم می‌دانم به مصداق حدیث شریف من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق از اساتید محترم حقوق دانشگاه مازندران آقایان دکتر قدسی، دکتر کلانتری، دکتر شاکری، دکتر اصغری و از کلیه همکاران محترم قضایی و مدیر محترم نشر شاملو که به سهم خود نقشی در پربار کردن مطالب این کتاب داشته‌اند، تشکر و قدردانی نمایم و از تمامی عزیزان تقاضا می‌کنم که پیشنهادات و انتقادات خود را به آدرس نشر شاملو در مشهد و یا تلفن: ۶۶۲۵۹۴۷ - ۰۵۱۱ ایشان اصلاح این نوشتار در چاپ‌های بعدی اقدام گردد. انشاء...

پیشگفتار

اجرای احکام آخرین مرحله رسیدگی قضائی می باشد که از اهمیت زیادی برخوردار است.

خواهان و یا شاکی ممکن است سالیان متمادی به دنبال احقاق حق خود و یا اثبات مجرمیت طرف مقابل برآید تا بالاخره حکمی به نفع آنان و یا بر علیه مجرم صادر گردد.

در این میان اجرای احکام کیفری دارای اهمیتی مضاعف می باشد. دلیل آن روشن است؛ محکوم علیه در دادرسی های حقوقی با کاهش مقداری از ثروت و اموالش روبرو می شود و به اعاده وضع اولیه محکوم می گردد، در حالی که محکوم علیه کیفری ممکن است با نقصان مال و یا محدود شدن آزادی و وارد شدن لطمه به حیثیت و آبرو و چه بسا از دست دادن حیات و زندگی خود مواجه گردد.

علیرغم این اولویت، متأسفانه قانونگذار ایران تاکنون از تدوین قانونی منسجم در مورد اجرای احکام کیفری خودداری نموده در صورتی که در زمینه اجرای احکام حقوقی به تصویب مقررات

مشروحی به نام قانون اجرای احکام مدنی در ۱۸۰ ماده، در سال ۱۳۵۶ همت گمارده است. البته مصوبات پراکنده‌ای در قوانین ماهوی و شکلی به چشم می‌خورد که شایسته است به تدوین مقررات مفصل و جامعی در این خصوص پرداخته شود.

موضوع اجرای احکام نظامی، بحث جدیدی است که ظاهراً تا این زمان راجع به آن تحقیقی انجام نشده است. بنظر می‌رسد برخورد با مجرمین و محکومین نظامی دارای حساسیت بیشتری می‌باشد، اجرای حکم درباره این افراد بایستی با تدابیر خاصی همراه باشد، کسانی که با گذشتن از مراحل مختلف گزینش اکنون به استخدام نیروهای مسلح در آمده‌اند و مدرج به درجات نظامی شده‌اند و در اجتماع از ابهت و منزلت خاصی بهره‌مند گردیده‌اند، به ناگاه حکمی بر علیه چنین شخصیتی صادر و از او خواسته می‌شود که خود را برای گذراندن مدت حبس به زندان معرفی کند و یا تنزیل درجه او در میان همردیفانش مطرح شده و پرواضح است که مافوق و مادون این نظامی محکوم چه تلقی و برداشتی از او در حین خدمت خواهند داشت.

در مورد اجرای احکام نظامی مقررات کاملی تدوین نشده است؛ خوشبختانه پیش نویس اولیه لایحه آیین دادرسی نیروهای مسلح جهت ملاحظه و بررسی و اظهار نظر در تیر ماه ۸۳ برای سازمان‌های قضائی سراسر کشور از سوی معاونت قضائی و حقوقی سازمان قضائی

نیروهای مسلح ارسال گردیده و قضات دادسرا و محاکم نظامی جلسات متعدد و گردهمایی‌های مکرری در این باره تشکیل داده‌اند ولی تاکنون به تصویب نهایی مجلس شورای اسلامی نرسیده است.

مواد ۸۴ الی ۸۹ پیش نویس مزبور در فصل هشتم به اجرای احکام اختصاص یافته و فصل نهم همین پیش نویس طی مواد ۹۰ الی ۹۷ به تبیین مقررات زندان‌ها و بازداشتگاه‌های نظامی پرداخته است.

بی‌مناسبت نمی‌دانیم که به پاره‌ای تفاوت‌ها در مورد جرائم و مجازات‌های نظامی و سایر مجازات‌های کیفری (غیرنظامی) اشاره‌ای داشته باشیم و آن اینکه کیفرهایی مانند، تنزیل درجه یا رتبه، محرومیت از ترفیع، کسر حقوق و مزایا، حبس با خدمت و اضافه خدمت از جمله مجازات‌های اختصاصی است که ویژه نظامیان بوده و برخلاف مجازات‌های کیفری دیگر، اجرای رأی با نظارت اجرای احکام بر عهده یگان مربوطه خواهد بود در حالی که در مجازات‌های غیر نظامی، واحد اجرای احکام کیفری و یا سازمان زندان‌ها (در مجازات حبس) عهده‌دار اجرای آراء دادگاه‌ها می‌باشند.

البته پاره‌ای کیفرها مانند حبس و جزای نقدی مشترک بوده و توسط دادیار اجرای احکام و یا سازمان زندان‌ها اعمال می‌گردد.

تفاوت دیگر آن است که در دادسراها و محاکم نظامی، اکثر جرائم جنبه عمومی دارند و یگان‌ها و سازمان‌های نظامی فقط نقش اعلام

کننده جرم را ایفاء می‌کنند و عمدتاً در صورت برائت متهمین یگان‌ها حق اعتراض را ندارند، اما در دادسراهای عمومی شکایات عموماً با شکایت شاکیان خصوصی و افراد حقیقی مطرح می‌گردد و شاکی نقش مهمی را در جریان شکایت و حتی مختومه نمودن آن ایفا می‌کند.

درباره اجرای آراء دادگاه‌های نظامی مسایل مختلفی قابل طرح می‌باشد که ما فقط به تعدادی از آنها در مباحث ذیل می‌پردازیم. مباحثی مانند ضرورت طرح مسئله و جایگاه قاضی اجرای احکام کیفری نظامی و اینکه چه احکامی قابل اجرا می‌باشند؟ و اینکه چه اصول و قواعدی حاکم می‌باشد؟ اصول و قواعد حاکم بر اجرای احکام نظامی و بالاخره شیوه احضار محکوم علیه و مواردی دیگر که آنها را بحث می‌نماییم.